

בירושלמי האל"ף, כדרך יו"ד שבגזרת פ"י במקרא. כך יש בירוש' "מרינ" במקום אמרינ; וגם בשמות פרטים יש "בא" במקום "אבא", בצווי של אמר מצוי "מר" במקום אמר. מכאן נראה לי ש"מר" בקטענו אינו כנוי כלל, אלא ציווי של אמר. ר"י אומר לר"ל המתווכח עמו: "אלא מר מהיכא ילפת לה" ורצונו לומר "אלא אמר (אמור) מנין תלמד אתה זאת". על כך אומרת הגמרא "אמר: מסיני" דהיינו, והוא ענה לו: "מסיני", ואין צורך ב"ליה". והשנה מגילה י"ב ע"א "שאלו תלמידיו את רשב"י: מפני מה... אמר להם: אמרו אתם. אמרו לו...". ואף שם מדיינים תלמידים עם רבם.

[מתק: ציונים בגבי ח"ל ובלשנים -
הרג חתק אינלו]

1 ולא נעלם ממני שיש ופונים אל תלמידים בלשון "מר", וכבר העיר על כך ר' ח"ד אזולאי ב"יעיר און", בפסחים ק"ד ע"ב נמצא אפילו אב שפונה כך אל בנו, אמנם בדרך של אירוניה, ועיין שם. מכל מקום, מן הטעמים שהבאתי לעיל, נראה לי שדברי נכונים.

אלא מר מהיכא יליף לה

ביומא ג' ע"ב חולקים ר' יוחנן וריש לקיש מהו הטעם שמפרישים כהן גדול קודם יו"כ. שם נאמר: "אל" ריש לקיש לר' יוחנן מהיכא קא ילפת לה". בגוף שני ר"י משיב, ור"ל חולק גם על התשובה, ואז שואל ר"י את ר"ל: "אלא מר מהיכא יליף לה" בגוף שלישי עם כנוי של כבוד "מר". כל היודע כיצד נהגו ר' יוחנן ור"ל זה עם זה גם מבין את הקושי שבקטע זה ור"ל, תלמידו של ר"י (גם אם פעמים כינוהו "תלמיד הבר" שלו), פונה בלשון פשוטה אל רבו ומאידך ר"י מכנה את תלמידו כנוי של כבוד ואף פונה אליו בגוף שלישי! ר"ע איגר הכיר כנראה בקושי זה, ולכן מפנה אותנו בהגהותיו לתוס' בערכין ה' ע"א ד"ה "והא מר". שם פונה אביי לרבא בלשון "מר" ולכן מעדיפים התוס' לגרוס רבה. אך איזו תועלת תצמח כאן מתיקון שתיקנו התוס' שם? התוס' מוסיף שם שרב יוסף פונה פעם אחת אל אביי בלשון "מר" וגם זה אינו כתאים לעניננו. דקדוקי סופרים מביא גירסה אחרת: "אלא מר מהיכא ילפת לה" שהוא צרוף של גוף שני עם הכנוי "מר" וכך המשפט מוזר עוד יותר. בעל דקדוקי סופרים באמת מעיר שם גירסה זאת משובשת, ויש לגרס אחת מהשתיים, או "מר מהיכא יליף לה", או "מהיכא ילפת לה".

לע"ד דוקא גירסה קשה זאת, היא היפה אלא שעלינו להבינה בדרך הנכונה. קושי נוסף יש בקטע שלנו בתשובה שהשיב ר"ל על שאלת ר"י: "אמר מסיני", ולא אמר "אמר ליה מסיני", כפי שמצוי במקומות דומים בדפוסים החדשים. יש שהוסיפו "ליה" אבל לפי פירושו אין צורך בזה.

ידוע שהבדל הלשוני שבין הבבלי לבין הירושלמי. כשנעיין בסוגיות בירוש' וגם בבבלי ונעמידן זו מול זו נמצא ששינוי בלשון דברי אמוראים שבא"י והפכום בבבלי לארמית בבלי, וכן הביאו בירושלמי את דברי אמוראי בבל והלבישם בלבוש של ארמית ארץ ישראלית. אך יש יוצאים מכלל זה. כי פעמים שנמסרו דברי אמוראי א"י בלשונם ממש. וכבר העיר שד"ל (דקדוק לשון תלמוד בבלי בתרגום לרנר, פטרבורג תר"מ סעיף 9) שמיוחדים בזה דברי ר' יוחנן דוקא. ועיין, למשל, ברכות ה' ע"ב: ר' יוחנן אומר שם "ביר" (בן — בארמית של א"י), שהוא מצוי בירושלמי, אך עד כמה שידיעתי מגעת אין לו אה בבבלי. הקטע שלפנינו הוא דוגמה נוספת לענין דלעיל. בפעלים מגזרת פ"א יש ונשמטת